

"Vicdanda mündemiçtir bir incizap ve cezbe. Bir câzibin cezbiyle daim olur incizap." cümlelerini, kavramları açıklayarak yorumlar mısınız?

"Vicdan, Cezbesi ile Allah'ı Tanır"

"Vicdanda mündemiçtir bir incizap ve cezbe. Bir câzibin cezbiyle daim olur incizap.

Cezbe düşer zîşuur, ger Zülcemal görünse, etse tecellî daim pürşâşaa bîhicap.

Bir Vâcibü'l-Vücuda, Sahib-i Celâl ve Cemal, şu fitrat-ı zîşuur kat'î şehadet-meab.

Bir şahidi o cezbe; hem diğeri incizap."(1)

İncizap, çekilmeye müsait olma anlamındadır. Yani insan vicdanında çekilmeye müsait haller ve duygular vardır.

Cazib ise; çekilmeye müsait olan o latife ve duyguları kendine çeken şey anlamındadır. Yani çeken ve çekilen demektir.

Cezbe ise, bu çekilme zamanında çekilen şahsın girdiği manevi zevk ve sarhoşluk haline denir. Kişi bu halde coşar ve taşar. Hatta taşkınlıklar da yapabilir. Bu yüzden bazı evliyalar mazur görülmüştür.

Üstad'ın burada asıl vurguladığı husus; Allah'ın ebedi cemal ve kemali, kainatta müthiş bir cazibe kaynağı olmuştur. Bu cazibeye karşılık verecek incizap halini ise, insanın fitratına ve vicdanına derc etmiştir. Böylelikle cazibe ile incizap arasında sürekli bir alış veriş oluşuyor. Bu hal aynı zamanda Allah'ın varlığına ve birliğine delil de teşkil ediyor.

Mesela, radyo istasyonu ancak alıcı ve verici ile çalışabilir. Bütün radyo alıcılarından çıkan sesler, hep birlikte radyo istasyonuna işaret ve delalet ederler. Aynı şekilde bütün insanların vicdanında hissettiği cazibe halleri cazibedar bir hakikati akla gösterir.

Şayet Allah, hicapsız olarak görkemli ve şaşalı bir şekilde tecelli etse, insan cezbe halinden çıkamaz.

Özet olarak, cazip (çeken) Allah'ın ebedi cemal ve kemalidir. **İncizap (çekilen)** ise insanın bu ebedi cemal ve kemalin tesirine girmesidir. **Cezbe (çekilme hali)** ise bu cazibe ve incizap halinin insan üzerindeki coşkun halleridir.

(1) bk. [Sözler, Lemeat.](#)